Tečaj XIV. **NOVICE** List 76.

gospodarske, obertnijske in národske.

Izhajajo vsako **sredo** in **saboto**. Veljajo za celo leto po pošti 4 fl., sicer 3 fl.; za pol leta 2 fl. po pošti, sicer 1 fl. 30 kr.

V Ljubljani v saboto 20. septembra 1856.

Iz pražkega kmetijskega zbora.

„Novice“ so v 74. listu povedale, da pervo vprašanje, ktero se je v občnem zboru pretresalo, je bilo: „Po kteri poti bi se dala omika kmetijskega stanú naj lože doseči?“ Ob svojem času bojo „Novice“ povedale, kako so zbrani učeni možaki na to vprašanje odgovarjali. Danes grémo naprej in povémo, kaj se je dalje pretresovalo v občnem zboru, kjer so le vprašanja občne važnosti v pomenek jemale, druge kmetijske in gojzdnarske rečí pa so bile v pretres prepušene posameznim oddelkom, v ktere se je razcepil véliki zbor.

Drugo vprašanje tedaj, ki je prišlo v občnem zboru na versto, se je glasilo takole: „Kaj je vzrok sedanje dragíne? Ali je odertija žitarjev kaj več kot le prazna beseda? Ali je želeti, da bi ob času dragine se postave dale zoper njo? in ali morajo take postave kaj pomagati?“ — Živo je bilo pretresano to vprašanje; eni so terdili, da turška vojska je bila dragine kriva, zavolj ktere je neznano veliko žita v turške in rusovske kraje šlo; drugi, da slabe letine, dnarne stiske, papirnati dnar delajo dragino. Vsi pa so bili edinih misel v tem, da odertija žitarjev je le vraža in prazen strah, kar se naj očitniše iz tega vidi, da v dobrih letinah je vse po ceni. Neki zbornik je še dostavil, da poglaviten pomoček zoper dragino bi bil, ako bi se prepeljevanje žita in drugih kmetijskih pridelkov iz ene dežele v druge polajšalo, in da bi se povsod vpeljala edina mera, edina vaga, edini dnar. Zadnjič je knez Adolf Švarcenberg dostavil, da še en vzrok žitne dragine se je pozabil — in ta je bolezen krompirjeva. Enoglasno so poterdili zbrani možaki resnico to, ker, če krompirja ne manjka, je tudi vse žito cenejše, ker se ga potem manj potrebuje.

Potem je prišlo tretje vprašanje na versto: „Kako zamore vladarstvo posredno ali neposredno pripomoči pospehu in povzdigi kmetijstva in gojzdnarstva brez zatiranja svobodnega gibanja v gospodarstvu?“ — Pervi govornik je rekel, da vsak gospodar, kmetovavec ali gojzdnar, se mora svobodno gibati, in da to je poglavitna pomoč v povzdigo kmetijstva in gojzdnarstva; vladarstva naj po postavah le iz poti trebijo to, kar overa svobodno delavnost; take overe pa so: vzajemna raba zemljiš, nezmerno razkosevanje zemlje, težave v razpošiljanji poljskih pridelkov, napačno dedinstvo (erbenje) zemljiš, in pa pomanjkanje takih naprav, kjer bi zamogel zadolžen gospodar lahko dnarja na pósodo dobiti brez odertije. Kar se gojzdov tiče, so rekli drugi, se pokončujejo oni očitno in skrivej; to poslednje se tudi godí, ako lastniki po pretvezi, da hočejo po novih pravilih v gojzdu gospodariti, nezmerno sekajo les. To zamorejo vladarstva ubraniti ali naravnost, da same v deržavnih svojih gojzdih lepe izglede dajejo in da pomagajo, da se izučí dosti zvedenih gojzdnarjev, ali pa posredno, da okličejo postave, ktere zavarujejo gojzde presilnega pokončevanja. Neki drug govornik je terdil, da zamorejo vlade v tem tudi veliko doseči z vpeljevanjem šol in s premijami, ki se darujejo takim, ki umno ravnajo z gojzdi. — Kmetijstvu zamorejo krepko na noge pomagati upne naprave — je terdil neki drug zbornik, ker take banke in upnice, kakor jih imamo sedaj, malo pomagajo kmetijstvu, ker se raje pečajo z obertništvom in dnarno barantijo; dnar po njih le priteka v velike mesta in v roke dnarničarjev, kmetovavci nimajo nič dobička od tega. Po tem je govoril od postav zoper odertijo, in je dokazal, da te postave, ki imajo sicer dober namen odertijo (prevelike činže za posojeni dnar) zatirati, ravno odertnike in še več odertije napravljajo; ako bi se ta postava preklicala, bi bilo dobro za kmetijstvo in deržavo. Kakor so Rimci večkrat plug iz rok djali in vladarstvo v roke vzeli, tako je morebiti tudi kmetovavec sedanjega časa poklican deržavo pomladiti; sedaj pa žuga obertnija veliko nevarnost kmetijstvu, in zategavoljo potrebuje kmetijstvo, da ga vlada varuje. Ko je govornik (Salviatti iz Pruskega) končal svoj govor, ni bilo ploska ne konca ne kraja; tako močno je dopadel govor občnemu zboru. — Na to je govoril Čeh gosp. Komers, in dokazal, da tudi v našem cesarstvu se spoznava imenitnost kmetijstva in modri cesar Franc-Jožef, pod kterem so bile kmetije rešene tlake in desetine, podpira po mnogih napravah, kmetijskih šolah itd. povzdigo in napredek kmetijstva. Tudi ta govor je bil z veliko zadovoljnostjo zaslišan.

Čbelarjem kaj.

Čbele se ohranijo dobre čez zimo, ako se panj zakoplje v zemljo.

Gosp. Forstner, učitelj v Hawangen-u na Parskem, je že dolgo mislil in mislil: ali bi ne bilo mogoče, čbele prav dobre čez zimo ohraniti, ako bi se zakopale v zemljo, ker tudi ose in čmerli zlezejo v zemljo in pod zemljo ostanejo čez zimo brez hrane (živeža).

Da bi se tega prepričal, je napravil skušnje z dvema panjovoma. Skoplje tedaj v ta namen blizo čbelnjaka (ulnjaka) na suhem kraji svojega verta 4 čevlje globoko, 4 čevlje dolgo in 3 čevlje široko jamo; dnu jame zasuje za čevelj visoko z debelimi kamni (kremenovci), da se voda skoz-nje brez škode za panjove v zemljo vtekati zamore; na kamne pa položí smerečja in na smerečje pezdirja tudi za čevelj visoko, in en dan pred vsemi Svetimi pogrezne v jamo oba panjova, enega zraven druzega; težji je vagal 39 funtov, ložji pa 19 in pol. Prostor med panjovoma rahlo zamaší z grahovico; čez panjova dene tudi smerečja za kakega pol čevlja, in na vse to položí stare vrata, da bi panjev dež preveč ne močil, na vse to pa nasuje še persti in z nogami enmalo potlači. Tako pustí vse čez zimo.

Ko drugo spomlad 3 dní po sv. Jožefu jamo odkoplje, vidi, da dež in snežnica nič nista škodovala panjovom; oba sta bila ravno tako težka kakor v jeseni. Ko ju je prekucnil (bila sta namreč slamnata visoka panjova kakoršni so po Nemškem navadni), je našel v tistem, ki je ložeji bil, le 4 mertve čbele, v težjem pa jih je bilo za perišče mertvih, čemur se pa ni čudil, ker ta panj je bil poln čbel in satovja, toraj jim je lahko prostora manjkalo.

Oba panjova je sedaj postavil na nju mesto v čbelnjak, in še le, ko so čbele pervikrat izletele in ko sta panjova spraznjena in vagana bila, se je prav za prav pokazal ve-

lik razloček med tema in med drugimi, ktere je po navadi čez zimo imel. Poprej blizo 39 funtov težki panj je tehtal sedaj 36 funtov in pol, 19 in pol funtov težki pa enmalo manj kot 19 funtov, — nasproti tema pa je drug panj, ki je čez zimo po navadi v čbelnjaku ostal in v jeseni 32 funtov vagal, sedaj le 24 funtov imel, še drug pa, ki je vagal 26 funtov, je imel sedaj le 17 funtov in pol.

Oba panjova, ki sta bila čez zimo v zemlji, sta bila vesela in zdrava in pa prav pridna in sta tudi pred rojila.

Ker mu je ta skušnja tako po sreči šla, priporoča Forstner, naj poskusijo čbelarji tako kakor on, in le na to naj tudi gledajo, da miši ne pridejo do panjev.

Gospodarske skušnje.

(Gnojnica goveje živine je gotov pomoček zoper gljiste v zemlji ali dežne červe (Regenwürmer), ki so vsem sadežem zlo škodljive. Po obilnih skušnjah jo priporoča gosp. Fr. Povčkovski na Českem, kteri je mnogo pripomočkov skušal, pa nobeden ni pomagal kakor ta. Takole ravná: Zemlja, iz ktere hočemo spraviti te škodljive merčese, se polije z gnojnico goveje živine, kteri se primeša nekoliko vode; polije se je pa toliko, da se zemlja premoči za 4 do 5 pavcov. Berž ko priteče gnojnica v luknje teh červov, začno nad zemljo lesti in ne zlezejo več pod zemljo; tedaj se lahko poberó in pokončajo. Ne en červ ne ostane več v taki z gnojnico zaliti zemlji in celo poletje ni več viditi tega merčesa.

(Zoper gosence na zelji in repi se iz Českega priporočajo mravlje.) V gojzdu (borštu) naj se v žaklje nabere kar se more mravljišč, in potem naj se vsujejo po zelniku ali repšu, da se mravlje razlezejo in gosence čisto pokončajo. — Prodajamo, kakor smo kupili. Ko bi se nam bilo to pred povedalo, bi bili imeli naši gospodarji letos obilo priložnost pošiljati mravlje na lov gosenčji; le škoda, da je letos v nekterih krajih več gosenc bilo kot mravlj!

(Mavec ali gips, ki se koplje v Dovjem (Lengenfeld) na Gorenskem) so v preiskavnici cesarske geologične naprave na Dunaji kemiško razkrojili in ga poterdili, da je prav dobro blago za kmetijsko rabo; v 100 delih dovjškega gipsa so našli namreč 42 delov žvepljeno-kisle apnéne zemlje, 14 delov žvepljeno-kisle magnezije, 12 delov ogeljno-kisle apnéne zemlje itd.

Novičar iz avstrijanskih krajev.

V Gorjah na Koroškem 12. sept. Prejmite drage „Novice“ popis nazočosti Nj. vel. presvetlega cesarja Franc-Jožefa in presvetle cesarice Elizabete med Slovenci zilskimi 8. in 9. dan t. m.— Prijetna i lepa je zilska dolina (Gailthal), pa oddaljena od vélike cesarske ceste. Zato ne pridejo vladarji sem k Zili. Pripoveduje se sicer, da je cesar Maksimilijan rad prihajal v našo dolino na lov i se rad zaderževal na starem Bekštajnu (Finkenstein) i na starem svojem lovskem gradu v Dobravi (Aihelburg). Pa je že davno od tega, bode že blizo 250 let i oba ona stara grada sta že poderta. Tega pa nikdo ne pomni, da bi bila kadaj cesar in cesarica na jedenkrat Zilane obiskala. To se je zgodilo 8. i 9. septembra letos.

Tako sjajno, se vé, nismo mogli sprejeti Nj. Veličanstev, kakor v velikih mestih: pa sprejeli smo Ju radostno i v nekej reči tako lepo, kakor še pri mestih ne morejo.

Poprejšni naši poti so se spremenili v lepo široko cesto, ktera se bode tudi v napred tako obderžala v spomin, da sta se tukaj cesar i cesarica vozila. Terg Št.-Mihor (Hermagor) je bil prav lepo ozaljšan, sred terga visoka piramida, pred hišami smerečice posajene, okna i vrata ovite z venci, z zvonika cerkvenega i z oken hišnih so veselo mahljale zastave (bandera). Tako olepšane so tudi bile hiše po vseh vesih po dolini, kamor sta imela priti veličanstna gosta. Največ zastav, rudeče-belih, je migljalo na Bistrici, namreč na zvoniku cerkvenem, v vesi na lipici i na dveh žegnarskih smerečah. Hiša Jurja Pigneta, Pronta, je bila črez in črez z nategnjenimi venci (Guirlanden) pokrita, nad vratami s cesarsko krono olepšana, z line je plavala jedna velika, sedem palic dolga rudečo-bela zastava. Še po smerečah Berdskega gojzda (Egg) od Št.-Mihora proti Belanom na pravej strani ceste so se vidile zastave. Pri uhodu v Št.-Mihor i tudi v vesi po zilskej dolini so bile napravljene slavivne vrata (Triumfbögen), namreč v Belah (Vellach), v Borlah (Förolach), v Šent-Štefanu, v Šen-Pavo (St. Paul) i v Šumerčih, dalje na Čajne. Na Bistrici so bile vrata posebno umetalno narejene i namalane, zverhaj cesarski orel z razpetimi krili, nad kroglo zemeljsko na vsakej strani velika rudeče-bela zastava i nadpis na vratah na jednej strani: „Hoch lebe das Erlauchte Herrscher-Paar“. Na drugej strani: „Tag hohen Jubels der Bewohner von Feistritz am 9. September 1856“. Na vratah v Zahomcu je stalo: „Heil dem geliebten Herrscher-Paar“. V našej gorjanskej fari (Göriach) smo naredili pred Drevljanomi vrata slavivne iz smerečja, nadpis nad vratami slovensk i 4 zastave, vsaka s slovenskim nadpisom. Nad vratami je stalo: „Slovenci kličemo:“ — na zastavah pa: „Živio! Hura! Slava! Ať Žije!“ — V Draščih so posadili v naglici na obeh straneh ceste pred hišami smerečice i pripeli na verh raznobarvene rute, da je bilo viditi prijetno kakor da bi bile same zastavice.

Ob poli štirih popoldne 8. septembra so jeli v Št.-Mihoru streljati i z vsemi zvonovi zvoniti, teržanska straža (Bürgergarde) je stala v svojej vojniškej opravi, z zastavo i s svojo vojniško godbo na tergu, ko sta se pripeljala presv. cesar i cesarica v najboljem zdravji. Velika množica Ju je pozdravljala z veselim vriskom. Pri vratih prebivališča, kjer je imel biti za ta den cesarski konak (Hoflager), so ponižno sprejeli Nj. Veličanstvi uradniki i mi ziljski duhovniki. Cesar ukažejo potem nas Sebi predstaviti, i poprašala sta nas vsakega izmed nas za nektere stvarí, najpred presvetla cesarica i potem presvetli cesar. Kaj mislite, da so cesar mene vprašali? „Sind viele Slovenen in dieser Gegend?“ ali po naše: „Ali je veliko Slovencov v tej pokrajini?“ Poklonivši se Jim sem odgovoril: „Majestät! von hier gegen Osten sind nur Slovenen“, ali po naše: „Presvitli cesar! odtod proti izhodu so sami Slovenci“. Ne morem povedati, kako me je to vprašanje za Slovence zelò razveselilo.

Terg Št.-Mihor sicer nemšk je bil ta dan dobre mere na pol slovensk. Presvetli cesar i presvetla cesarica pristopita k odpertemu oknu, teržka vojaška godba zagode cesarsko pesem, množica ljudí veselo poklicuje; sedaj pa pridirja 20 Slovencov na konjih kakor k svatbi z nevestino zastavo, za njimi mladenči veselo popevajoči slovensko popotnico: „Dečva ma pa črevelče, črevelče s srebrom okovane“. Godcev ziljskih 15 izverstnih, za godci nevesta i družica prav po naše napravljene, za tema deklice rajavčinje v pintelnih. Veselo popevajoč gré vsa ta družba memo Nju veličanstev gori po tergu pa spet nazaj. Plesišče je bilo tam malo na strani že pripravljeno i Nemci teržani z orožjem v vojaškej opravi (uniformi) našim Zilanom za častno stražo razpostavljeni okolo plesišča. Teržani so naredili plesišče napačno tako, da bi bilo malo viditi od naših zilskih običajev: pa Slovenci so si znali pri tej priči pomagati. Oni namreč pri žegnih (cerkvenih žegnovanjih) so navajeni javno pod lipo rajati na goli persti; njim je prikladno plesišče povsod, da je le zemlja, da ni voda, jezero i morje. I tako vzdvignejo i zapojó častni visoki raj zilski ravno pred prebivališčem, kjer sta presvetli cesar i cesarica pri oknu gledala. Veselo so se sukali, i ko so visoke raje že blizo dorajali, pripoje po tergu spet druga igra (družba, konta) mladenčev po žegnarskej navadi, kakor da bi bili iz nekake druge vesi prišli. Hitro rajavci odstopijo in nova igra začne

častne visoke raje i potle so še dolgo časa vsi skupaj se veselili. Nju veličanstvoma je zelò dopadlo veselo obnašanje slovensko, pa tudi ostali visoki gospôdi cesarski. Cesar i cesarica sta blagovolila deklici, ki ste bile za nevesto i družico, pred se poklicati i ju obdarovati, pa tudi jedno zilsko opravo seboj vzeti. — Zmrakoma je bil terg lepo razsvetljen i mnogo prozrakov (transparentov), vendar piramida se ni mogla razsvetliti, ker je v svetilnice popred se nadeževalo vode. Sedaj pride pred cesarski konak več ko 500 rudarjev (Bergknappen) v svoji rudarski opravi, s svojo godbo vojaško, vsaki s svojo rudarsko svetilnico, predstavniki oroženi s sabljami. Bili so iz Rabelna, večji del pa iz Plajperga. Postavijo se v četiri rede s četirimi zastavami i začnejo se prohajati tako, da sta dva reda hodila gori prednja i zadnja, srednja dva pa doli po tergu (Platz), kar je bilo zavoljo množine lučic verlo lepo pogledati. Za tem vzdvignejo vsi svoje svetilnice kviško i pa zakličejo pozdravljaje Nju Veličanstvi svoj rudarski „Glückauf!“ Tam blizo je bila v prozraku napravljena rudniška jama zvunaj razsvetljena s cesarsko krono olepšana z nadpisom prozračnim „Glückauf!“ Vsi so šli s svojimi lučicami v to jamo kakor k svojemu rudniškemu delu i njih godba je med tem godla. — Zadnjič je vojaška godba teržanov delala po tergu večerne pesni (musicirten Zapfenstreich) memo konaka cesarskega — i s tem so se sklenile svečanosti tega dné.

(Konec sledí.)

Iz Koroškega 14. sept. J. L. — Naj v spominek potovanja Nju Veličanstev po Koroškem „Novice“ povejo našim kmetovavcem kaj mičnega od slavivnih vrat Šlepejevih. Razun celovškega oboka, staremu gradu podobnega, je bilo po stranski cesti od Celovca do Bele cerkve (Feldkirchen), po kteri sta se 5. dan t. m. presv. cesar in cesarica gornjokoroške kraje ogledovat peljala, skor brez števila slavivnih obokov (vrat) postavljenih. Nar lepši in nar umetneji po sostavi je bil obok, ki ga je umni kmetovavec in olar, po domače Šlepè, pol ure nad Celovcom iz domačih pridelkov in kmetijskega orodja sostavil, takole: Stala sta, na vsaki strani ceste, en blizo poltretji seženj visok, poltretji čevelj debel štirivoglat steber z malimi smerečjimi vejicami prevlečen in z mnogimi gojzdnimi cvetkami okinčan, na tri čevlje visokem in ravno tako širokem podnožji iz šote sozidanem, blizo dveh sežnjev eden od druzega. Na oglavji stebrov je slonel polokrogel obok iz mahú in drugih gojzdnih rastlin napravljen in vès z rudečimi in černimi gojzdnimi jagodami in z belkastim mahom vložen. Verh oboka je bil slikan avstrijanski orel, nad kterim je cesarsko, bavarsko in koroško bandero vihralo. Iz voglov oglavja so rastle poljske cvetlice. Pod verhom oboka je viselo dva čevlja visoko sidro (Anker) s sirovo svilo ovito, od kterega sta bila na oglavje vsakega stebra dva hmeljeva venca lahno izpeljana. Vsa ta sostava je bila podobna lepo izdelanim vratam. Na strani, proti kteri so se cesarski vozovi pripeljati imeli, je bila na unajnem voglu vsakega stebra poltretji seženj dolga, poldrugi pa visoka iz smerečja, borovja in mecesnevja gladko zložena stena tako pridelana, da se je od stebra naprej proti koncu ena drugi malo odmikovala. V podnožji vsake stene je bila dva čevlja visoka in čevelj široka klop iz smerečja zložena in z mahom pregernjena. Na koncih vsake klopí je ležalo po dvoje različnih plemen, in naprej proti sredi klopí zelnata in ohrovtova glava, zraven teh po tri kumare, nekaj repe, par korenov in na sredi kupček krompirja. Vse je bilo prav mično zloženo. Klop je bila s posebno lepim sadjem v podobi venca zarobljena. Na vsaki teh klopí je bilo tudi s koncom, malo navskriž postavljenih in steni privezanih dvoje senenih vil, izmed kterih so se grablje kviško dvigale, dvoje cepcev in dvoje nasajenih kos z brusivnim in klepavnim orodjem. Obe steni ste bile s sterži rumene in bele turšice okinčane. Verh stene je na vsakem koncu snop raznega žita stal. Pri snopih sta po dva serpa navskriž postavljena slonela; med snopoma je ravno na sredi ene stene drevó bilo z manjšim poljskím orodjem, na sredi druge stene pa je brana stala, oboje orodje je bilo s hrastovjem opleteno. — Bil je ta obok še posebno okolici primeren, v kteri je stal. Cesar so blagovolili pred njim nekoliko ostati ter so ga dopadljivo ogledovali. Od jutra do večera so ga Celovčani in ptuji hodili gledat in enoglasno umetnega kmetovavca hvalili.

Iz Celja 17. sept. Priobčim Vam danes nekaj prav lepega in hvale vrednega. Na 214. strani letošnjih „Novic“ sem povedal naslednjo prigodbo: „V pondeljek 23. junija je podal se oskerbnik neke hiše v Lipi pri Tiharjih (hišnega gospodarja ni domá) v Celje, ter je nesel opravniku graške zavarovavnice proti ognju plačilo, da bi tisto hišo zavaroval (asekuriral). To je bilo dopoldne; popoldne je prihrumela nevihta nad to okolico; zabliska se, pa treši v ravno tisto hišo, ktero je njeni oskerbnik dopoldne bil zavarovat šel; unela se je, ter pogorela do tal. Ali bo graška zavarovavnica škodo povernila, ali ne, ne vémo; prav in človeško bi bilo, da bi to storila“. Tako sem „Novicam“ pisal 2. julija tega leta.

Unemu dopisu dostavljam danes pa tóle: Oskerbnik omenjene hiše, verli Miha Visjak, je bil tisto hišo, hleve in kozolce, 23. junija tega leta v Celji dopoldne med 10. in 11. uro zavaroval, ter pristojno plačilo 11 (enajst) goldinarjev odrajtal. On ni mogel vediti, kar je popolnoma nemogoče bilo, da bo še tisti dan popoldne v zavarovane poslopja blisk trešil, ter jih pokončal. Zgodilo se je pa vendar tako; trešilo je namreč v ravno toto poslopje; vnel se je najprej kozolc, potem hlev in hiša; razsajal je hud požar, ki je žugal celo bližnjo vas vničiti, kar bi se bilo tudi gotovo zgodilo, ko bi ne bila pomoč prihitela od železnare v Štorjah. Ondotni upravitelj, gospod Avguštin Frey, je namreč hipoma z gasivnico in 200 svojih delavcov vred na požarišče prihitel, in ondi tako možko delal in gasil, da bližnjo vas je srečno nevarnosti ognja otel, in da je le tista hiša pogorela, v ktero je bilo trešilo.

Hišni oskerbnik Visjak je to nesrečo drugi dan graški zavarovavnici naznanil. Ker pa zavarovavnica ni bila še prejela njegovega v Celji plačanega dnarja (enajst goldinarjev), in ker tega zavarovanja ni še v svoje bukve bila vpisala, po svojih ustanovah ona ni bila dolžna poškodovanemu kaj poverniti. Kaj pa je storila slavna graška zavarovavnica? Ona je milostivo povernila njemu celo škodo, ter mu plačala 450 gold. (štiri sto in petdeset goldinarjev) srebernega dnarja.

No, kmetijski gospodarji, kaj pravite k temu? Je li ni velike hvale vredno tako početje zavarovavnice graške? Jez menim, da! Menim pa tudi jez, da tako pošteno obnašanje bo vas pobudilo, poslopja svoje (prebivališče, hleve, kozolce) pridno in povsod zavarovati (asekurirati) proti nesreči ognja; kajti nesreča žuga vedno, in iz gromonosnih oblakov šviga pogosto oginj nebeški. J. Š.

Iz Gradca 14. sept. Г. Ko te verstice pišem, mi še zvonenje vseh zvonov in ogromni krik „vivat“, „živio“ v ušesih bučí, ki se je od graških gričev do daljnih planin razlegal, ko sta nas danes ob sedmih zjutraj milostljivi cesar in ljubeznjiva cesarica zapustila. Le dva dní in pol smo imeli srečo Nju veličanstvi pri nas imeti; vendar nam bo vsem ta kratki čas v preblagem, vednem spominu. Dolgo so se že za velike slovesnosti lepe rečí pripravljale, in od naj visokejega do naj nižjega je vse tekmalo razodeti svojo verno udanost. Komaj se dan 11. septembra zazorí, bilo je že vse po koncu, da bi svojemu vladarju in njegovi soprugi naproti hitelo; vse ulice, skozi ktere ju je imela pot peljati, so bile z majami, cvetlicami in tisuč in tisuč banderi (černo-rumenimi, rudečo-belimi, modro-belimi in zeleno-belimi) ozaljšane; al ne samo ulice, tudi vse hiše in okna so bile tako krasno okinčane, da ni moč vsega popisati. Že zjutraj so vsi tukajšni vojaki, mestna straža: konjiki in pešci, na odločenem kraji s svojo godbo stali, vojaški poveljniki in najvišji uradniki z mestno županijo pa so prihoda Nju Veličanstev na kolodvoru pričakovali. Ob 1.

uri popoldne zagromijo trikrat topovi na gradu v znamenje, da so se cesar od postaje Spielfeld odpeljali; dobre pol ure pozneje pa zabučijo na gorah možnarji v znamenje, da se Gradcu bližajo. Kmali po dvéh priverší hlapon v kolodvor in tisučerni „živio“ zadoní Nju Veličanstvoma nasproti, sprejetima od svetlega nadvojvoda Joana, kneza Lichtenstein-a kot višjega poveljnika vojništva, deželnega poglavarja in pa mestnega župana. Potem so se cesar v kočijo s cesarico vred vsedli in od neštevilnih kočij spremljeni skozi Anine ulice, predmestje Mursko, čez železni most, Murske ulice, véliki terg, gosposke ulice, nove in gradjanske ulice v Njima pripravljeno stanovanje v mestni grad podali. Med gromenjem topov, zvonenjem v vseh cerkvah in donečim vriskom so se počasi peljali in še le ob štirih k malemu pokoju prišli. Moje peró je preslabo popisati, kako ozaljšan in nališpan je bil Gradec ta dan — kako serčno in radostno je vriskalo vse veselja, ko sta vitežki cesar in mlada zala cesarica priljudnega obraza na obé platí množico pozdravljala, ktera se je snidila, da se je vse terlo; pravijo, da blizo 50.000 ljudí iz vunanjih krajev je te dní v Gradec privrelo. Lahko pa tudi rečem, da krasota teh dní je presegla vse, kar se je v Gradcu kdaj vidilo. Slavivni oboki, tako krasni, kakor si jih človek le misliti zamore, so zaporedoma stali in še štaj. kmetijska družba je dvé piramidi s poljskim in vertnim sadjem ozaljšane tako izverstno pred svojim vertom postavila, da se je vse čudilo nad mično vredbo. — Zvečer je celo mesto in vse predmestje in grad nad mestom razsvetljeno bilo, da je bila podoba, kakor da bi celo mesto v plamenu stalo; le škoda, da je dež za nekaj ur gazno svečavo pokazil; na bližnjih gorah in dalnjih planinah so germade gorele in na več ur deleč noč v svetli dan premenile. — Drugi dan 12. sta cesar in cesarica veliko opraviti imela, ker so cesar vse vojaške in civilne uradnije, cesarica pa ženske samostane in naprave obiskovala. Kjer sta se le prikazala, ni mogoče bilo skoz gnječo priti; ponavljal se je vrisk in krič povsod. Zvečer je mestna straža veliko baklado napravila, pevci godbine družbe so jo spremljali, tudi je bil prost vhod v gledišče. — 13. dan je bilo na mestnem planu (Glacis) zunaj med mestom in Leonhardskim predmestjem ljudska slovesnost. Veliko šotorov je bilo tù z raznimi veselicami, in na koncu drevoreda blizo Pavelskih mestnih vrat je bil gradič narejen, enak tistemu v Possenhofen-u na Bavarskem, kjer je presvetla cesarica rojena bila in leta svoje nježne mladosti preživela. Vidilo se je, da je milo gospó močno ganil ta spregled; dvakrat se je tjè peljala in hišo pregledovala, kjer so jo pozdravile 4 mestne gospodičinje v obleki kmečkih dekel, kakor se okoli Possenhofen-a vidijo; poklonivši se visoki gospé so potem v nalaš za to napravljeni hlev hitele, kjer je mnogo goved mirctalskega rodú stalo. — Zvečer je bil celi prostor ljudske svečanosti krasno razsvitljen; med mnogimi napravami omenim le obeliska, kteri je v začetku Elizabetne ulice s podobo cesarično postavljen bil in na kterega mesto pride stanoviten steber v spomin današnjega dneva. Bil je ta večer tudi v gledišču še slovesen bal, kterega lepote popisati ne morem. — Danes zjutraj ob sedmih je don zvonov nam žalostno novíco oznanoval, da se ljubljena gosta pripravljata na odhod; tolažba nam je bila le pismo, ki so ga presv. cesar ob slovesu izročili deželnemu poglavarju, in se takole glasí: „Dragi moj grof Strassoldo! Na potovanji Našem skozi en del Štajarskega Nas je mnogoverstno serčno razodevanje zvestobe in udanosti, kakor tudi marljivo prizadevanje poglavnega mesta, Nam prebivanje ondi kolikor je bilo mogoče prijetno napraviti, res močno razveselilo. Ta svoj namen so stanovniki njegovi popolnoma dosegli; zato vam velevam, vsem Mojo in Cesaričino popolno zadovoljnost na znanje dati. Ravno tako izrazujem tudi Vam Svojo zadovoljnost s stanjem javnih naprav in lepega reda, ki sem ga opazil v vseh razdelkih deželnih oblastnij“.

Novičar iz raznih krajev.

16. dan t. m. so prišli presv. cesar na Dunaj nazaj, ko so še poprej (14. t. m.) svetlega nadvojvoda Joana v gradu Brandhof na Štajarskem obiskali. „Klagenf. Zeit.“ razglaša, da so ceser ubogim darovali 4000 fl., 1200 fl. pa prebivavcem vasí Grafenberg, kterim je toča letos in lani vse pobila; tudi presv. cesarica je mnogim milodarnim napravam darovala 500 fl. — Komaj se je razkropil pražki zbor kmetovavcev in gojzdnarjev, se je 16. dan t. m. začel na Dunaji zbor natoroslovcov in zdravnikov, ki šteje čez 1500 deležnikov iz mnogoverstnih krajev sveta; v véliki redutni dvorani so se 16. dan t. m. dopoldne ob desetih zbrali pervikrat in mnogo druge gospôde, med ktero je bilo tudi več gosp. ministrov. Slavni profesor in dohtar zdravilstva Hyrtel je v izverstnim ogovoru pozdravil učene možé, ki so iz ptujih in domačih krajev prišli v dunajski zbor, in je pri priliki tako lepo, živo in resnično popisal nekdanji in sedanji stan natoroznanstva v našem cesarstvu, da mu je „slava“ donela od vseh straní. Potem je zboru bral pismo, v kterem gosp. minister baron Bach v imenu cesarske vlade prijazno sprejema možake učenosti; poslednjič pa stopi še mestni župan na oder in zbor v imenu Dunajčanov serčno pozdravlja. Občni zbor in zbori posamnih oddelkov bojo sledili zaporedoma skozi cel teden, pa tudi veselic in židane volje ne bo manjkalo med resnimi obravnavami visoke učenosti. — Iz Dunaja piše neki dopisnik peštanskemu „Lloydu“, da ministerstvo misli davek odpraviti, ki se v mestih plačuje za živež (Verzehrungsteuer), namesto njega pa za ta pomanjkljej pri davkinih dohodkih povišati davek za žgane vina. — V vsem našem cesarstvu je po naj novejšem številu 6398 dohtarjev zdravilstva, 6200 kirurgov (napačno „padarjev“ imenovanih), 19.000 babic, 3000 pa apotekarjev; potem takem je za 6000 ljudí en zdravnik, za 12.000 pa ena apoteka ali lekarnica. — V spominek slovesnega kronanja je rusovski car oklicati dal razglas, v kterem delí svojim narodom mnogoverstne milosti, med kterimi so naj važniše sledeče: V spoznanje verlega obnašanja njegovih ljudstev se bo vsem, ki so bili deležniki vojske, podala posebna svetinja, — da se zacelijo rane po vojski, se ima na novo vse ljudstvo šteti, da se pomanjšajo davki tam, kjer je vojska veliko ljudí vzela, — skozi 4 leta ne bo po Rusovskem nobene rekrutirenge, — 24 milijonov rubljev od davkinih dolgov je odpušenih, — za popotne liste v ptuje dežele se nima več davek plačevati, — mnogo političnih pregreškov je popolnoma ali deloma pomilostenih, — judje so oprosteni posebnih bremen, ki so združene z rekrutirengo, — Poljskim plemenitnikom je polajšan vstop v deržavne službe itd. — Černogora, Napolitansko in Neuenburg še zmiraj zvonec nosijo v političnih časnikih, pa še zmiraj se ni nikjer nič posebnega zgodilo; Turki še niso napadli Černogore; kralj napolitanski se še zmiraj ni udal; zavolj prekucij v Neuenburgu pa teče pravda, ktere konec bo v tem naj bolj imeniten, ko se bo zvedilo, kdo je podpihal to prekucijo. — Dolgo ni bilo slišati od take tatvine kakor je ta, ki se je unidan primerila v Parizu, ko sta dva kasirja vkradla odnarnici francozke severne železnice akcij in gotovega dnarja za blizo 32 milijonov frankov; kupila sta že več časa poprej ladijo (parobrod) na Angležkem, od kodar sta jo menda popihala v Ameriko. — Po stari šegi so 9. dan t. m. v Parizu branjevci praznovali kraljico vseh buč tega leta; letošnja naj večja buča na Francozkem je tehtala 3 cente in 6 funtov, in je imela 8 čevljev v obsežku. — Bivši španjski kraljici Kristini, materi sedanje kraljice, ki živí v pregnanstvu na Francozkem, je dovoljeno spet na Španjsko priti; ž njo pride tudi maršal Narvaez.

Pogovori vredništva. Gosp. D. T. v M.: Hvala lepa za vse poslane spise. D—n bo rad postregel, kadar domú pride.

Odgovorni vrednik: **Dr. Janez Bleiweis.** — Natiskar in založnik: **Jožef Blaznik.**